

TRIBUNA

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 6 luni 10 cor.
pe 3 luni 5 cor.
pe o lună 2 cor.

Nr. de Duminecă pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscrisurile nu se întorc.

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20

INSERȚIUNILE:
de un cor. perisod, pentru două săptămâni, a două cor. în luna și în luna următoare și de fiecare publicare.

Scut abonaментele, cât și inserțiile sunt a se plăti înainte în Arad.

Timpul pentru oraș și comitate
Scrisori de încredințare nu se potrivește.

Anul IX.

NUMER de DUMINECĂ

Nr. 20

Nu-î stăpânire.

Mercuri la 11 ore M. Sa a primit în audiență pe contele Andrassy Gyula, care a venit să-l aduca la cunoștință cu ce pret s'ar învoi partidele întovărășite (kossuthistii, disidentii liberali, poporalii și bánffyștii) să primească a face din sinul lor minister.

Contele Andrassy a spus că partidele întovărășite cer și acum ceea-ce au cerut înainte cu patru luni: *drepturi pentru limba ungurească în armata împărătească și crâiască!*

M. Sa. din parte-l, a făcut earăși cunoscut, ca și înainte de asta cu patru luni, că *nu îngăduie nici o schimbare în armată*, nu da limbii ungurești drept în armată nici cât e un fir de păr...

Prin urmare între M. Sa și partidele ungurești întovărășite nu s'a putut face nici ca acest prilej înțelegere și apropiere.

Stăpânire nu vom avea deci curînd, lucrurile se mai pot încă amâna multă vreme, poate până la toamnă. Ori dacă se va și face vre-o schimbare, aceasta poate să fie cel mult în jurul persoanei lui Tisza: M. Sa va desărcina pe întâiul Său sfințic de slujba ce o poartă încă (dar fără răspundere și nu din încredințarea Dietei!) și va numi pe altul care va conduce trebile țării așa, numai din poruncă prealaltă, dar neavînd nici el sprigiu în Dietă.

Astfel, bine înțeles, nici Dietă nu va putea să lucreze, căci fără guvern care să răspundă Dietei, aceasta nu are înțeles să mai stea deschisă până nu se va alcătui o stăpânire după formă și lege.

Țara va sta deci și mai departe ca în afară de lege: *nu se poate strînge dare, nu se poate face recrutare, nu se poate încheia nici un fel de învoială cu țările străine.*

Când se vor pune sfîșit acestor stări de lucruri, nu se știe. De-ocamdată vedem că *nici M. Sa, nici partidele ungurești nu lasă din câte și-au propus.* Ear fără a lăsa o parte ori poate amîndouă părțile, cu greu se va ajunge la rînduială în conducerea țării.

Și până atunci însă, îndemnăm pe frații noștri români să plătească dările; că altfel vor pați ca și înainte cu doi ani: se adună și trebuie să plătească d'odată ceea-ce puteau plăti pe rînd.

Ori și ce va fi adică, o stare în care să nu se plătească dare și pentru vremea ce străbatem acum, nu o să ajungem, după-cum d'asement, e puțină nădejde ca să plătim dare mai puțină.

Aceasta numai atunci se va întâmpla, când Dietă fiind în stare să lucreze, va schimba legea de dare d'acum, și va face alta, ceea-ce deputații români au și cerut îndată ce au putut vorbi în Dietă și nu vor înceta de a cere la toate privilegiile.

UN PROCES.

(*) În istoria proceselor vestite procesul fraților din Șepreus e sortit să aibă loc de frunte.

Marți s'au încheiat adică ascultările și vorbirile — atât de învinovățire cât și de apărare — președintele *Fábian*, cu drept cuvînt, a spus însă că procesul este atât de încălțit, judecătorilor le trebuie încă vreme să se limpezească, încât abea la 31 Maiu se va da sentința...

Bieții oameni, cari și așa au pierdut destulă vreme pe la judecătorii, vor mai trebui să vină la Arad și să mai stea încă zile întregi în nedumerire și sbucium sufletec.

Departa însă de noi gîndul să învinuim pe judecători. Și mai puțin pe dl *Fábian*, președintele care a condus procesul, mai ales că l'a condus cu atîta răbdare și băgare de seamă, încât într'adevăr, e vrednic de toată cinstea și lauda. Ba ne simțim dator să recunoaștem, că dacă e vorba de nou președinte la Tribunalul din Arad, numărîndu-se dl *Fábian*, dreptatea ar căștiga, pentru-că d-sa este între judecători rari cari știe să se înțeleagă cu fie-care pricină în limba lui deoarece știe și românește și nemțește bine.

Așa-s însă legile țării: dl *Fábian* a trebuit să asculte și să ia jurămîntul atât lui *Csukay Gyula*, fibirăul care era dator să grijească să se petreacă toate în rînduială la acea alegere pătată cu vărsare de sânge, cât și jandarmilor cari au tras în popor, după-cum trebuit-a să asculte și mărturia lui *Perv*, pentru a cărui alegere s'au făcut atunci atîtea blăstămăți.

Care va fi sfîrșitul: osîndiți vor fi bieții șepreusenți ori mîntuiți, nu putem ști: soarta lor e în mîna judecătorilor.

Un lucru trebuie să-l spunem însă: la prilej bine venit, deputații noștri din Dietă trebuie să facă și acolo cunoscute apucăturile slujbașilor cari au cășunat trista vărsare de sânge... Să arate apoi și felul cum se pun la cale procesele de felul acesta: aducîndu-se la judecată un bătrîn nepuțincios, de 84 ani, pentru-că s'ar fi sculat împotriva geandarmilor înarmați, și alt bătrîn, de 64 ani, căruia geandarmii i-au împușcat un fiu și doi nepoți...

Acolo, în casa țării, să se arate neajunsurile de cari suferim cu toții și căror trebuie odată să li-se pună capăt.

Suntem încredințați că deputații noștri vor face aceasta cu plăcere. Ei lucrează astfel înspre binele neamului și mai presus întru cinstea țării, căci mare e numai țara în care *dreptatea* domnește, ear nu bunul plac al slujbașilor dela comitate.

Din camera italiană.

Manifestație pentru națiunea română.

Roma, 19 Maiu. În ședința de Vineri a Camerei deputatului *Galli* face întrebare asupra incidentului româno-turcesc.

Subsecretarul de stat dela externe, *Fusinato*, răspunde în mijlocul unei mari atențiuni.

Fusinato declară, că încă înainte de a se produce ultimele fapte, cari au determinat incidentul, *guvernul italian spriginise drepturile României, ear în urma recenilor evenimente guvernul italian a susținut și mai mult reclamațiunile României.*

(Vii aprobări).

Fusinato urmează:

— Sper și am încredere, că dreptele și nobilele dorințe ale națiunii române vor fi satisfăcute.

...Italia nu uită scumpele amintiri și tradițiunile comune, cari ne leagă de România. (Deputații aprobă și se strigă de repetite ori: Foarte bine).

Roberto Galli, care a fost sub-secretar de stat la interne sub *Crispi*, zice textual:

— Mulțumesc sub-secretarului de stat pentru declarațiunile sale, cari sunt întru totul satisfăcătoare pentru mine și cari sunt cu drept datorite nobilei națiuni române, însă din chiar cuvintele sub-secretarului de stat rezultă, că nici până acum Turcia n'a părăsit acel joc de intrigi și înșelăciuni, prin care caută să obosească răbdarea națiunilor civilizate.

Trebuie dar, ca Italia să-și continue acțiunea până ce scopul va fi complet atins.

Sub-secretarul de stat a zis, că în cazul de față e la mijloc cestiune de naționalitate. E adevărat, însă să-mi permită a adăuga, că în cazul de față cestiunea de naționalitate se presintă în caracterul său cel mai delicat, cel mai nobil: (Foarte bine!) Ce cere oare România? Ea nu vrea să năvălească în Macedonia, nici nu voește să dobîndească influență, sau să-și sporească numărul aderenților la fruntarii, nu, căci România e despărțită de teritorul turcesc, unde se comit atîtea barbarii, d'o parte prin regatul Sârbiei, ear de alta prin Bulgaria. România nu face cestiune, decât de limbă, de obiceiuri; ea cere ca cei 800 de mil de cetățeni de naționalitate română, cari locuiesc în țările supuse încă, din nenorocire Turciei, să aibă limba lor națională în școli și în biserici; aceștia voiesc adevărat să useze de ceea-ce este dreptul elementar al fiecăruia în societatea civilizată, fără să fie arestați și trimiși în exil cum s'a văzut în ultimele persecuțiuni comise de Turci. (Bine. Bravo!)

A continuat astfel:

— A zis bine sub-secretarul de stat, ceea-ce am spus și eu în interpelarea mea, cumcă și amintirile trebuie să îndemne pe Italia a face, ca acțiunea sa în această cestiune să fie eficace. (Foarte bine).

„În adevăr, ori cine se duce în România, recunoaște viața latină în caracterul, în obiceiurile și chiar în progresele populațiunii de acolo, ca și în limba ei, (aplaude) vede virtutea latină, de care Românii au dat în totdeauna dovadă pe câmpurile de bătălie și pe care o arată cu onoare pe câmpul culturii. (Foarte bine).

„Când Românii au venit la un congres în patria comună, Roma, noi i-am sărbătorit, i-am aplaudat.

„Dupăcum le-am arătat în curite, așa trebuie să le arătam și în fapte, că au în noi fraști convinși și hotărâți, când e vorba de-a lupta pentru ceea-ce constituie dreptul lor și demnitatea lor. (Foarte bine! Bravo!)

Aprobările sunt unanime.

Mulți deputați, între cari și sub-secretarul de stat Fusinato, se duc de strâng mâna lui Galli.

Ce efect a produs toate acestea în România, se poate judeca de pe următoarele petrecute în ședința dela 20 Maiu a Camerei române.

Di I. Tanoviceanu: Eri Camera italiană a făcut României una din cele mai frumoase manifestări de simpatie. (Oratorul citește câteva din telegramele „Universului”).

Cred că este de datoria noastră să însărcinăm pe președintele nostru ca să exprime Camerei italiene sentimentele de mulțumire ale Camerei române. (Aplauze repetate).

Di președinte: Di Tanoviceanu s'a făcut ecoul întregii Camere. Voi adresa, în numele Camerei, sentimentele noastre de recunoștință și mulțumire deputaților italieni cari ne-au arătat simpatie. (Aplauze).

Di B. Epurescu declară că, personal, se asociază la adresa de mulțumire.

Di președinte: De oare-ce nu este nici o notă discordantă, voi spune că aceste sentimente sunt ale unanimității Camerei. (Aplauze).

Conferența comisarilor consistoriali.

Comisarilor consistoriali exmiși la examenele școlilor noastre confesionale s'au întrunit eri în Arad, în sala mare a Seminarului, sub conducerea domnului secretar consistorial Vasile Goldiș, ca mandatarul P. S. Sale Episcopului. Prezenți au fost: Augustin Boțoc, Mihail Vidu, Iuliu Vuia, Nicolau Boscaiu, Iosif Moldovan, Iuliu Groșorean, Petru Vancu, Ioan Micu, I. Nicorescu, Vasile Bogoiu și Petru Popovicu.

S'a discutat aproape patru ore asupra modalității de procedere uniformă atât în examene cât și în conferințele didactice ce urmează fiecărui examen. La discuție au luat parte activă toți în special au contribuit la lămurirea multor chestiuni cu vederile lor d-nii Moldovan, Vuia, Groșoreanu, Vancu ș. a.

CE VAFI?

— Știri prin telefon. —

Budapesta, 26 Maiu.

În toate cercurile politice se vorbește, ca despre un fapt ce are să se împlinească în curând, că Majestatea Sa va numi un guvern așa zis *de afaceri*, în fruntea căruia ar sta contele Héderváry. Se vorbește și de baronul Fejérváry. Pe Marți se crede că lucrul va fi hotărât.

Noul guvern, se înțelege, nu se va înfățișa în Dietă decât pentru a citi rescriptul prin care M. Sa amână Dietă pe vreme mai îndelungată.

Un guvern care nu-l ales din sinul partidelor cu majoritate în Dietă, ar fi adică expus ca îndată să i-se dea în Dietă vot de blam.

În clubul liberal se susține că Hodossy și încă vre-o 60—70 guvernamentali ar ieși în acest caz din partidul lui Tisza, drept protestare că s'a numit un guvern din minoritate.

Opoziția ar face apel către țară, îndemnând pe cetățeni să nu plătească dare ear comitatele să nu orînduiască recrutarea.

Sunt temeri d'o reacțiune, de un absolutim care poate să țină vreme îndelungată. *Țara s'ar cârmui nu cu voia Dietei, ci din porunca M. Sale și cu puterea armatei.*

Mandatul lui Dr. Mihali și V. Dămian.

Se știe, că atât mandatul deputatului român Dr. T. Mihali, cât și alui V. Dămian a fost atacat la Dietă, pentru cuvânt că amândoi acești fruntași români s'ar fi ales numai prin mijloace neiertate de lege: poporul ar fi fost înfricat să voteze... Parcă trebuie să fie înfricat Românul pentru a vota cu Român și ar fi alegătorul român atât de păcătos, în cât bucuros să voteze numai pentru — Ungur!

Eri era pusă ziua în care comisia de verificare sub prezidenția lui Barabás Béla trebuia să se rostească asupra petiției date (de Unguri) împotriva alegerii lui Dr. T. Mihali (la Ilénda-Mare). Până când scriem aceste rânduri, n'am primit însă știre despre cele petrecute. Știm numai că alegerea dela Ilénda a fost aparată, cu multa pricepere, de avocatul Dr. Erdeli, care aparase cu succes și alegerea lui Dr. Vlad la Oraștie.

Cât privește mandatul lui V. Dămian, comisia permanentă de verificare a numit pe Dr. Barabás de comisar care să meargă la fața locului (în satele din cercul Băit-de-Criș) și să cerceteze dacă sunt ori nu adevărate cele înșirate împotriva alegerii de oamenii lui Hollaky Arthur, cel căzut la alegeri și care nu știe ce să facă de năcaz că a căzut — el, nemeșul și domnul mare — fața d'un «popa român», popa care este însă — protopop și Român verde ca stejarul.

În ultimul moment primim știrea că și în afacerea alegerii lui Dr. Mihali tot Barabás a fost însărcinat să facă cercetare în cerc.

Din Italia.

Noul manifestat filo-române în Camera Italiană.

Roma, 23 Maiu. — La sfârșitul ședințelor de astă-seară a Camerei, a avut loc o nouă demonstrațiune de simpatie pentru România.

Deputatul Romani luă cuvântul și zise: „Astăzi chiar, ziarul oficial al imperiului otoman publică o iradea prin care acordă Românilor locuind în Macedonia dreptul să-și aleagă reprezentanți în consiliile administrative și li-se dă pentru inspecțiunile în școale aceleași drepturi ca și celorlalte comunități nemusulmane. Ordona valiului din Ianina să viziteze pe consulul român. Stabilește că cei doi inspectori români închiși și apol expulzați din Ianina să fie liberi până ce vor fi trimiși în alte părți.

„Lăsați-mă să observ colegi, că succesul acesta vine chiar astăzi, zi în care se celebrează cea mai mare sărbătoare națională română, în memoria independenței cucerite.

Președintele Buona spune că e vesel de această manifestațiune la care se asociază (bine! bravo!)

Ministrul de externe, di Titoni, spune că guvernul italian e foarte fericit să se unească la salutul ce aduce amicei România. Guvernul Român a trimis mulțumirile sale guvernului italian pentru partea luată din Italia în conflictul cu Turcia (vil aprobări).

Telegramă.

Omor politic.

Petersburg, 26 Maiu. Prințul Nakasidze, guvernatorul din Baku, a fost omorât eri cu o bombă. Bomba a mai rupt în bucăți doi oficiali, a rănit grav 4 trecători și mai ușor 30. Ucigașul este mirele unei fete pe care prințul Nakasidze o arestase, sub cuvânt că e revoluționară, și o necinstise, ceea-ce a făcut de altfel și cu alte multe fete tinere și frumoase.

Răsboiul ruso-japonez.

Londra, 26 Maiu. Eri se răspândise știrea că flota rusă ar fi biruit. lăngă insula Formosa, flota japoneză. Știrea a produs pretutindeni impresie mare, îndeosebi la bursă.

Știrile sosite astă noapte desmint însă știrea de eri. Rușii nici nu știu unde e flota japoneză și nici nu se crede ca ei să fie în stare a da piept cu Togo.

Tokio, 26 Maiu. Generalul Kuroki înaintea cu armată mare împotriva cetății Wladivostok, pe care și Rușii o tem că ajunge soartea Port-Arthurului. Kuroki a și tăiat ori ce legătură a cetății cu pământul rusesc, stricând calea ferată rusă dintre Kerbin și Wladivostok.

Apărarea Șepreusenilor.

— Din sala tribunalului. —

Arad, 23 Maiu.

Ludovic Fazecaș: Onorat Tribunal regesc! Mie unuia așa mi s'ar părea, ca și când s'ar fi schimbat cu totul la față poporul, al cărui reprezentanți stau înaintea noastră. Până acum cel puțin am tractat astfel de procese ale lor, cari ușor se pot desluși din obiceiurile, felul lor de trai, modul lor de a înțelege viața; de câți-va ani stăm însă cu totul altcum.

Acum sunt amestecați în fărâdelegi așa de mari, că nici nu le putem explica provenirea, dacă omul cunoaște pe cel acuzat. Căci într-adevăr, greu aflăm răspuns la întrebarea de ce cade acest popor în păcatul răzmeriței, răscoalei, când el nu și-a schimbat de loc felul de a vieții, condițiile vieții.

Zugrăvește răspunsul și faptul, deși imprevizibilele locuitorilor comitatului sunt pretutindenea aceluși, suntem poporul pe un mic teritoriu, în cercul Chișineului, și-a pierdut echilibrul. Locul acesta e în comitatul aradan, terenul răzmeriții, patria răscoalelor.

Dacă comparăm toate aceste fenomene, ajungem la rezultatul, că pricina împrejurarilor acestora nu în popor trebuie căutată, care nu și-a schimbat firea în întreg comitatul, ci acolo o găsim, unde împrejurarile nu sunt aceleași, ca în comitatele învecinate, fiindcă doar nu se poate presupune, că poporul, ce a fost tocmal ca și celalalt popor al comitatului, acum să-și fi schimbat obiceiurile și moravurile.

De ecsaminăm decursul alegerii din Șepreș, așa cum chiar aici s'a desfășurat, zău, aflăm pricina răscoalei. Di Procuror află pricina în Jengeleri și Sturdza, că ei au eșii din localitatea de alegere și au spus poporul, că Matia e birău, nu vă lăsați! Scuzele mele, dar eu sunt de altă părere.

Dimpreună cu o vorbă bătrânească zic, că celui ce i-a hărăzit Dumnezeu slujbă i-a dat și minte, va să zică, nu e de ajuns slujba, că se recere, ca slujbașul să fie cinstit, conștient, prompt în împlinirea datoriei lui. Cu părere de rău constat, că membrii alegerii din Șepreș (7 Maiu 1903) nu au fost împărtașiți de acest dar cerese fiind-că, de ar fi fost conștient și robi al datoriei, nu s'ar fi întâmplat, ce a fost. De bună-seamă se poate întâmpla ori-ce când fisolgăbirăul după-ce a deschis ședința merge în o a treia odaie să respire aer curat. Firește, de căpetenie lucru e, ca el să plece și să ia aer curat în timp ce alegerea decurge, încredințând totul președintelui, după-cum de altfel s'a descântat aici așa de bine.

Di fisolgăbirău spune, că cu o zi înainte de alegere a căpătat o scrisoare cobitoare, ear când s'a dus la fața locului a văzut, că spiritele sunt foarte agitate. Cu toate astea și deși știa, că în sat sunt două partide puternice a crezut, că nu-l de lipsă să iasă între popor nici nu s'a interesat de loc, când i-s'a adus la cunoștință, că se întâmplă neorînduelli, cari ar fi trebuit să le sisteze. Cu alte vorbe lucrul cel mai de frunte, ce a făcut președintele a fost, că a luat cură de aer.

Dar trebuie să trec și la isprăvile celui-lalt martor, președinte al alegerii Rozvány József.

După mărturisile autentice ale martorilor, abuzurile au fost la ordinea zilei. Cui nu i-s'a urcat sângele în cap, când a cetit, că de venea un martor să voteze pe Matia, i-se spunea, că n'are drept de vot, pe când toți cei ce voiau pe Perv Florea aveau drept. I-s'a dus asta la cunoștința șefgăbirăului, el nu s'a îngrijit, ca boala să fie lecuită.

Apoi i-a trăsut în minte președintele să numere voturile, deși legea nu îngăduie așa curiozitate, ci numai după- ce s'a încheiat votarea. Fiindcă însă s'a constatat, că Matia are cu trei voturi mai mult, decât candidatul oficios, în grabă mare n'au știut ce să facă. Oamenii au spus, că Matia a învins. Atunci însă și-a făcut de cap președintele alegerii și-au spus, că votarea nu-i gata încă, că se mai poate vota.

Și e lucru de mirare! După numărarea voturilor a mai votat numai un om și totuși, lucrul naibii, la sfârșit Perv Florea a avut cu 6 voturi mai mult.

Asta n'a putut crede nimeni, dar nici explica și când șefgăbirăul a publicat rezultatul alegerii, poporul s'a răsculat în simțul său de dreptate și s'au întâmplat regretabilele cazuri.

Dacă apoi ne mai uităm și la Florea Perv, știm totul. Florea Perv dimpreună cu sateliții săi despre toți au spus cu conștiința liniștită, că a fost părtăș la răzmiriță. Și ce al naibii e, că toți oameniiăștia sunt oameni, pe cari Florea Perv și tovarășii ar vrea să-i șteargă de pe fața pământului. Cu ce neconștiințiozitate au jurat arată, ca să nu zic mai multe, cazul lui Mihai Rațiu, despre care s'a constatat, că cu săptămâni înainte de alegere a plecat la Oradie și și după alegere a fost mai multă vreme acolo. Dar, vedeți, Mihai Rațiu e dușmanul lui Florea Perv, deci a fost unul dintre răsculați.

Dar nu numai despre Mihai Rațiu, ci de o gramădă de alții s'a dovedit, că parte nu au fost la casa comunală când de alegerea, că au fost pe la pământurile lor, parte au fost printr'alte locuri.

Trebue să mă ocup, on. tribunal, și cu mărturiile jandarmilor. Veziăștia sunt ca Pilat în credeu. Nici unul din ei n'a cunoscut pe cei prezenți, deci s'au putut spune lucruri adevărate. Apoi au fost arma, fără să trebue...

On. tribunal regesc! Mărturiile lui Perv Florea și ale jandarmilor nu pot fi luate în considerare, căci pedeșiți trebue aceia, cari de fapt sunt vinovați, cei ce au condus alegerea.

(Dovedește pentru fiecare acuzat).

Dacă de aia e vorba, că în 7 Maiu s'au împotrivit stăpînirii, rog pe on. tribunal să l'absolve, ca pe unii, cari nu au luat parte și adevăratul primul și al treilea cer absolvirea celor 21 de acuzați.

Vorbirea dlui Dr. C. Iancu.

Onorat tribunal regesc!

După o dezbateră obositoare de opt zile, aș săvârși în adevăr ceva desgustător, dac'aș veni și eu să mă pun, cu o lungă introducere, la probă răbdarea On. tribunal regesc. Voiu trece la meritul lucrului, ca să pot cu atât mai mult a vă lega prețuita atențiune, pe cât de scurtă vreme.

Antecedentele afacerii au fost desbătute destul de amănunțit atât de către on. acuz (procuror) cât și de către apărătorul meu coleg. Situația mea e acum cu mult mai ușoară, pentru că mă pot ocupa de adreptul cu natura faptică și juridică a afacerii.

Onorat tribunal regesc!

Onorabila acuză a învinuit clienții mei cu două crime într'olaltă strâns legate. Una e, că în 7 Maiu 1903 toți împreună, ațățați de Mihai Sturdza și Zsengellér Mihály, s'au adunat în curtea casei comunale din Șepreuş cu scopul să constrângă prin amenințare autoritatea ce conducea alegerea, să-l declare pe candidatul lor de ales. Asta e o acuză. A doua e, că tot în aceasta zi, când prin jandarmii trimiși acolo pentru susținerea ordinii clienții mei au fost împedecați să pătrună în sala de alegere, au năvălit asupra jandarmilor, le-au prins armele, baionetele și voiau să le smulgă de la dinșii, pe unul dintre jandarmi l'au lovit și așa, pe slujbașul acesta, l'au împedeat în îndeplinirea slujbei la care a fost pus.

Cercetez și eu toate dovezile câștigate pe temeiul cercetărilor făcute în cauza aceasta și în decursul pertractării, ca să putem vedea dovedescu-se oare aceste două învinuirii, dovedește-se oare fără greș starea faptelor pe cari ni-le aduce

nainte învinuirea întemeindu-se pe §§. 163 și 165 al codicelui penal, da sau ba? Înainte de aceasta, să-mi dați voce, Onorat Tribunal, să aduc aminte și să scot la iveală fapte cari nici nu pot fi trase la îndoială pe cari, cred, le va recunoaște însuși on reprezentant al acuzei.

Și anume, amintesc întâiu de toate, că Perv Florea Lica a fost ales în 1901 de jude comunal. Alegerea aceasta, apelându-se. s'a nimicit prin mal marii dela comitat, pentru că s'a dovedit, că Perv numai prin nelegiuiri s'a ales. Și alegerea aceasta a fost condusă de fibirăul Csukay Gyula.

Al doilea fapt e, că nu peste mult s'a făcut altă alegere de jude, fiind din nou ales Perv Florea Lica. Perv Florea a fost din nou alungat din slujbă din partea celor mai mari, pentru că s'a dovedit că e un bețiv și om de gălceavă, nevrednic de aceasta slujbă.

A treia oară, mă provoc la faptul, că tot pe acest Florea Perv, pe care întreaga comună îl ura la culme și cu toate că mai marii dela comitat îl alungaseră din slujbă, în 7 Maiu 1903 fibirăul îl candidașă din nou și săvârșește tot ce poate ca să fie ales, cea-ce a recunoscut aci și Rozvány József, fostul președinte al alegerii. Florea Perv, îmbracă iar haine nouă și fibirăul se silește, ca pe omul acesta atât de mult urit de popor, spaima poporului, să-l aleagă din nou jude. Asta e fapt ce nu se poate tăgădui.

E fapt mai departe că la alegerea din 7 Mai Florea Perv Lica a avut mai mult cu 6 voturi. Majoritatea aceasta s'a putut așa ajunge, că Perveștii au votat aproape toți cu plenipotențe. E fapt mai departe, că dintre plenipotențele alăturate la acte 12 sunt false, văduvele iscălite sub acele, nu le-au iscălit și nici învoirea nu și-au dat-o pentru iscălitura lor. Fapt e, că după numărarea voturilor, după ce s'a constatat că Iosif Matea are cu trei voturi mai mult, un singur vot s'a mai dat și totuși Florea Perv a ieșit ales cu șase voturi.

Onorat tribunal!

Au fost întrebați bărbații de Incredere cari au fost de față; aceștia dovedesc, că numai unul singur a mai votat după-acea. Fapt e și acea, că protocolul de alegere nu e subscris de nici un bărbat de Incredere, aceștia fără deosebire de partid, n'au vrut să subscris protocolul.

Amintesc apoi faptul dureros, că jandarmii au folosit arma, au căzut vieții de om, jertfă acestei alegeri.

După amintirea acestor fapte, trec la judecarea dovezilor aduse, voiu arată de ce preț sunt aceste și că poate-se ori nu întemeia un verdict osânditor pe dînele.

Onorat tribunal!

Încep cu jandarmii. Nu este a se lua mărturisirile lor de dovezi, căci ei au folosit arma și au fost pricinuitorii nemijlociți ai nefericirii. În afacerea aceasta s'a ținut cercetare și deși au fost mântuiți jandarmii, nu se poate tăgădui, că n'ar fi interesați. Dacă jandarmii ar spune aci faptul neîndoios, întărit de cele vre-o 60—70 mărturii ascultate, așa cum ei în adevăr s'a întâmplat, ar trebui să se acușe însuși cu o crimă, pentru că atunci s'ar fi dovedit, că au folosit pe nedrept arma, și atunci ar trebui, punând la o parte acest proces, să trimitem actele la mai marii lor, ca să-și primească meritata pedeapsă. Dar tocmai pentru că mărturisirea lor a atârnat dela frica de pedeapsă, pot fi luate în socotință numai întru cât ne putem convinge despre adevărul și însămănătatea lor.

În mărturisirile jandarmilor, eu n-am aflat dovadă pentru faptul, că oamenii aceia cari s'au adunat în curtea casei satului să ia parte la alegerea de jude și să-și dea voturile, s'ar fi adunat acolo cu gândul să împedece ori să siluiască în chip volnic, prin amenințare pe slujbașii cari făceau alegerea. N-am aflat din mărturisirile lor dovadă nici pentru faptul, că acuzații ar fi năvălit asupra jandarmilor și i-ar fi siluit la ceva.

Dar trec și la ceilalți martori la cari s'a provocat acusa. Și anume în rândul întâiu la Csukay Gyula și la Rozvány József...

Procurorul: Nu m'am întemeiat pe dâșii!

Dr. Cornel Iancu: Auzind intreruperea dlui procuror, că n-a întemeiat nimic pe acești martori, îmi permit a observa, că nu este în lege, că atunci când on. reprezentant al acuzei respinge oare cari dovezi, tribunalul să n'arbă asemenea dreptul a se ocupa de ele. Dac' așa r'fi, n-aș avea nici un cuvânt, fiindcă însă tribunalul are nu numai dreptul, dar și datoria a cerceta și mărtu-

risi acestea, să-mi fie permis a mă opri asupra lor.

Csukay Gyula a susținut fapte cari în parte pot fi adevărate, în partea lor cea mai mare sunt însă neadevărate. Chiar dl procuror a amintit că în cercul Chișineului sunt la ordinea zilei turburările și numai aici se pot întâmpla lucruri de acestea. Nu e asta bătător la ochi? Totuși în conducere trebue să zacă răul, că în cercul acesta se întâmplă mereu resvrătiri, turburări. Și eu sunt cetățeanul acestui cerc, acolo m-am născut, și pot cu conștiință liniștită mărturisi, că nu trăește doar pe întreg teritoriul comitatului popor mai pacinic, mai blând, mai liniștit. E sărac, dar de omenie. Și totuși acolo se întâmplă resvrătirile și împotrivirile cu slujbașii. De ce? D'acea, on. tribunal, pentru că slujbașii de acolo cred că poporul e d'acea ca să fie maltratat și nu pentru acea să simță cu el laolaltă și să lucreze numai înspre binele lui. D'acea l-am ales pe fibirău, să reprezinte și să apere interesele acestui popor. Am văzut mai multe alegeri de notar, în comuna mea natală chiar, am fost de față la patru alegeri și am observat că Csukay nu pune în candidare pe candidații poporului, numai pe așa numiți „strohman“-i. Îl aleg pe „strohman“ dar acesta abzice, îl aleg a doua oară, abzice și a doua oară, și se repetă lucrul acesta de patru ori după-olaltă. Chiar acum a fost în Cinteiu alegere de notar și Csukay pe lângă candidatul lui a mai pus în candidație oameni pe cari poporul nici nu i-a cunoscut, dar a ales dintre aceștia numai ca să nu aleagă pe candidatul fibirăului. Apoi ori este alegere, ori nu este. Știu eu că fibirăul este înzestrat cu drept discrețional de candidare, dar aceasta pentru acea s'a făcut, ca să-l folosească spre binele poporului, dar nu spre stricarea lui. În cercul Chișineului însă e așa și d'aci vine că în cercul Chișineului sunt la ordinea zilei turburările. Fibirăul în casina domnească, la joc de cărți hotărește cu câțiva frați de cruce ai săi, că în Șepreuş acesta va fi jude, pentru că să știe da de unealtă domnilor. Așa s'a întâmplat aceasta și cu Florea Perv, care începe să se întoțoneze și poporul se uită și zice: doamne, de ce trebue să alegem noi pe bancrotul acesta, care și-a prăpădit averea și nu ne dă nici o chezașie, care pe lângă-aceasta nu simte cu noi. S'alegem un om, care e una cu noi. Și asta nu i se poate lua în nume de rău. Domnul fibirău Csukay crede însă că nu-i bine aceasta și d'aci nemulțumirea în cercul acesta, nemulțumire care va dăinuî într'una câtă vreme va fi dânsul acolo fibirău.

Aceasta e singura cauză a nefericirii din Șepreuş.

Rog on. Tribunal să binevoiască absolut a nu lua în seamă mărturisirea lui Csukay Gyula și a nu o primi această drept bază pentru vre'un verdict.

Rozvány József, nici n-a mărturisit ceva ce ar fi tare spre răul acușatorilor, dar nu poate fi luat în seamă nici dânsul, pentru-c'a zis că a fost foarte mare aderent alui Florea Perv, și nu numai votul și l-a dat pe dânsul ci a făcut tot, ca să câștige mai multe voturi a văduvelor și să le dea pentru acesta. Că ce ținte a urmărit, de ce i-a trebuit așa de mult lui Florea Perv, asta o știu spune numai aceia, cari trăesc în mijlocul lor.

Trec la mărturisirile lui Florea Perv. Că cine și ce e Florea Perv, cât preț se poate pune pe vorbele lui, asta cred că nu trebue mai pe larg dovedit. Dacă on. Tribunal nici odată nu l-ar fi cunoscut și numai atunci l-ar fi văzut întâia oară când vinea înaintea acușatorilor și într'o răsufare le zicea: „da al fost acolo“, cu atâta ură, venin și răutate, încât de-i sta în putere, l-ar fi nimicit pe acuzat, și atunci și-ar fi putut face închipuire despre omul acesta.

Florea Perv e cea mai interesantă figură a acestui proces, pentru dânsul s'a făcut turburarea, vărsarea de sânge, el a fost care l-a hotărît pe fibirău să-l pună în candidație și când a fost ales, fibirăul l-a sfătuit să abzică, i-a spus, vezi, poporul nu te vrea, uite, cum se turbură, abzi, să nu se întâmple încă ceva. El însă a zis, declară-mă numai ales. De ce s'a legat așa de mult de post? Pentru că singura scăpare-i era plata de jude, cealaltă avere toată și-a tocat-o.

Atât mărturisirile lui, cât și ale celor ce-au urmat după dânsul, a fraților și verilor săi, rog on. Tribunal să binevoiască a nu le lua în seamă.

Mai este o figură, cu care încă trebue să mă ocup mai pe larg, Mihai Roșca. Acesta e în procesul acesta umbra hădoasă, Mefisto-ul...

Președintele: Rog pe dl apărător să nu folosească cuvinte de acestea, poate să dovedească cât de pe larg, dar termină vătămătorii să nu folosească.

Dr. Cornel Iancu: Despre Mihai Roșca este dovedit, că după ce morții au fost lăsați pe locul nefericirii până vor veni oamenii legii, dinsul noaptea a pus lângă cadavre, ciomege și pietrii ca să se poată înfățișa așa lucrul că oamenii au dus cu dinși ciomege și pietrii, să atace pe jandarmi. Rog on. Tribunal să binevoiască a nu lua în seamă mărturisirile omului acestuia și pentru aceea, că e în contradicție, a afirmat lucruri pe cari nici un martor nu le-a susținut.

Onorat Tribunal regesc! Eu ori cum judec aceste mărturisiri, nu aflu în ce se cuprinde crima clienților mei. Nu aflu criteriile cerute de §§-ii 163 și 165 a codicelui penal. §-l 163 zice, că adunare de oameni, cu scopul a împedea autoritățile în exercitarea funcțiunii lor. Scuzăți-mă, dar nici un martor, nici un jandarm n'a mărturisit că adunarea acestor oameni în curtea dela casa satului s'ar fi făcut ca să împedice autoritățile în exercitarea funcțiunii lor. Ei nu pentru aceasta s'au dus acolo, ci au mers la alegere de jude. S'au dus, ca să-și dea voturile. Cu atât mai puțin, poate sta a doua parte a acuzei, care zice, că tumultul s'a făcut în urma ațitării lui Sturdza și Zsengeller.

Ca să poată sta aceasta, ar trebui cel puțin o mărturie care să dovedească că Sturdza și Zsengeller înainte de alegere au îndemnat pe acuzați să adune. Ar trebui apoi să dovedească, că scopul adunării lor a fost să împedea pe autorități în exercitarea funcțiunii lor legale. Dar despre dispoziția poporului înainte de alegere, tocmai Csukay și Rozvány spun, că a fost o liniște ca de mormânt. Nu e deci absolut dovedit că s'ar fi făcut ceva pregătire dinainte. Toți au mărturisit că în ziua alegerii Sturdza și Zsengeller au fost în lăuntru, ca bărbați de încredere și au și rămas acolo până ce sibirul n'a numărat voturile. Atunci au ieșit și au spus afară că Matea are cu trei voturi mai mult.

Martorii însă zic, că la aceasta a ieșit Rozvány József afară și a zis, o-hó! nu merge! mai am de a pune 10 minute, oră de încheiere. Ei, ca nepreceptători au privit, după-ce s'au numărat voturile, alegerea de încheiată. Au zis atunci că ei numai au nimic de căutat acolo și drept protestare în contra întinderii alegerii, au părăsit sala.

Din faptul, că ei au părăsit localul de alegere, ba chiar presupunând, însă neadmitând că ar fi zis că Matea are cu trei voturi mai mult, el e jude, nu Vă lăsați! în asta nu văd încă ațitare la resvrălire. Acuza aceasta este cu totul nefondată.

Dar precum lipsește aci temelul, tot așa lipsește și pentru acuza așezată pe §-l 163. Dacă poate fi vorba de ceva penalitate atunci cel mult de §-l 165 se poate vorbi. Mihai Suciu a prins adecă de baioneta unui jandarm. Jandarmul e membru al unei autorități. Prinderea de baionetă e împotrivire în contra unei autorități. Despre aceasta se poate vorbi dar de §-l 163 la nici un caz. Dar numai prin cea mai forțată explicația §-l 165 pentru-că omul acesta, nu cu gând să atace a prins de baioneta jandarmului. Din decursul pertractării atâtea am putut scoate că Mihai Suciu a voit să ducă două femei în sala de alegere, ca să dea votul. Il supăra poate că Perveștii votează în numele atâtor văduve și dinși nu. Atunci jandarmul i-a stat înainte și i-a zis că nu-l iertat să intre. Nu s'a dovedit că atunci când a dat de baionete în lături, ar fi făcut-o cu gândul să atace pe jandarm. ori să-l împedea în folosirea armei sale. Dacă vine cineva spre mine cu o baionetă, scuzați, dar vrind nevrind îl prind, doar fiecare-și teme viața. Așa s'a întâmplat și aci. Iar nefericirea s'a pricinuit așa, că văzând fiul lui Mihai Suciu scena aceasta și dinsul a sărit. Atunci s'au dat pușcături și ceialaltii jandarmi, văzind că pot ajunge în primejdie dacă nu vor înfrica mulțimea, au slobozit și dinși armele.

Aceasta e impresia mea, ca om. Din acest

punct de vedere eu nu văd subzistând aci nici §-l 163 nici §-l 165.

După acestea Vă rog, on. Tribunal regesc, binevoii pe acești nefericiți, cari și-au pierdut neamurile de aproape, frații, copiii, și cari și de ar fi făcut ceva și-au ispășit păcatul, binevoii a-i absolve.

Dacă însă totuși din punctul de vedere al ordinii de drept unii dintre dinși s'ar s'ila vinovați, Vă rog la tot cazul a aplica §-l 92. Vă rog, că dacă ordinea de drept trebuie restabilită s'o restabilim așa, să nu lovim în nevinovați. Înțeleg suportarea speșelor. Perdatu-și-au la acea nefericire copiii, să-și pierdă acum și libertatea, grea p deapsă on. Tribunal! Dar să nu lovim pe cei de acasă, pe cari prin judecarea la spese i-am aduce la sapă de lemn.

Pentru aceasta rog cu umilință pe on. Tribunal regesc.

Președintele declară că sentința se va aduce la 31 Maiu, dimineata, la ora 9.

Întâmplările din Ianina.

Am spus în numeroase trecute, că neînțelegeri s'au ivit între România și Turcia, cari neînțelegeri însă acum, după-cum dela început se putea ști, nu ar fi putut avea urmări mai grele.

După depeșile din urmă *valiul din Ianina a fost la consulul român și i-a desfășurat starea lucrurilor rugându-l să facă uitată neînțelegeria, fiind-că Turcii au fost trași pe sfoară.* Inspectorii școlilor române se vor întoarce în Ianina, unde pot să-și continue mai departe munca. Sultanul în o iradea dă toate drepturile cetățenești Românilor macedoni, dintre cari drepturi în deosebi trebuie știut, că Români vor avea drept nețărmarit de a-și numi inspectorii școlari. Guvernul român a căpătat prin aceasta tot ce cerea, drept aceea a îndrumat pe consulul din Tarigrad, să-l mulțamească sultanului.

Marele ziar din Roma „Messaggero” primește următoarea convorbire cu inspectorii români arestați *Dimitrie Bulameca și Nicolae Tacit.* Iată, ce au spus inspectorii:

Deja din Ianuarie eram oficial recunoscuți de către Poartă, ca inspectorii ai școlilor românești din Turcia și, în consecință, ordine formale fuseseră transmise guvernatorilor generali din toate vilaețele de către generalul Hilmi-Pașa, pentru-ca autoritățile se ne dea tot sprijinul la îndeplinirea misiunii noastre.

De fapt, guvernatorii vilaețelor Salonice și Monastir, s'au purtat totdeauna cu cea mai mare deferență; nu tot astfel a fost cu cel dela Ianina, Osman-Pașa, care chiar din ziua, în care i-am remis ordinul marelui vizir, ne-a arătat ostilitatea lui pe față, declarându-ne, că el nu dădea nici o importanță ordinului însuși și în consecință ne opria de a continua inspecțiile.

Punctele de competență ale acușățiilor lui erau, că Români sunt cei mai mari dușmani ai Turcilor și că în vilaețul său nu există decât Turci, sau Greci, căci deja din timpul congresului dela Berlin Români din Epir ceruseră incorporarea lor la Grecia și deci deveniseră Greci.

Am încercat să amintim lui Osman-Pașa, că majoritatea populației creștine din Epir este românească și albanează, și nu greacă, și că Români, în timpul congresului dela Berlin, s'au opus la incorporarea Epirului și Tesaliei la Grecia, protestând în contra acestui fapt, atât la Constantinopol, cât și pe lângă marile puteri; dar el, într'adevăr turcesce, n'a vrut să înțeleagă nimic.

Pe lângă că am fost împiedecați dela îndeplinirea operei noastre, zicând că trebuie să aștepte instrucții dela cei în drept, Osman-pașa ne-a oprit și de a visita consulatele streine din

Ianina, în special pe cel român, cu care nu trebuia să avem nici o relație în calitate de supuși turci. Noue protestări zadarnice, noue ordine și nici un rezultat, ba încă rezultate și mai rele, căci Osman-pașa făcu să se închidă și cele puține școli române, ce continua să mai funcționeze în Epir.

Astfel merse din ce în ce mai rău până la sărbătorile Paștilor, când Osman-pașa dădu ordin, ca în comunele românești din vilaețul său, să nu se mai celebreze slujba în românește ca până atunci, ci în grecește.

Români din comunele curat românești Bacassa (Vorusca) și Furca, în cari de 25 ani slujba se făcea în românește, nu dădură ascultare ordinului arbitrar și în încăerarea ce avură cu puținii grecomanii, împinși la exces de cătră agenții pașei, fură ușor învingători.

După ce se întâmplară acestea, Români din Bacassa s'au plâns lui Osman-pașa, cerând în același timp și pedepsirea vinovaților, provocători ai scandalului, dar el rupse plângerea, închise pe câți-va din cei mai însemnați, aruncându-i în închisorii groaznice, ca în vremea lui Ali-pașa.

Atunci se ordonă și arestarea noastră, ca autori morali ai faptelor din Bacassa și Furca. Luați de pe acasă de câți-va agenți de poștie, furam duși ca niște criminali ordinari, pe strada principală din Ianina, la închisoare, unde sezurăm 6 zile despărțiți, fără să putem comunica cu nimeni. A șaptea zi, în urma unui interogatoriu care nu merită să fie relevat atât a fost de ridicul, am fost aruncați într'o trăsură care poruă cătră un loc necunoscut, escortată de trei jandarmi călări, cari nu ne-au permis nici să scoatem capul pe fereastra trăsurii. După glasul unui păstor român, care își pășea turma în văile Albaniei, înțeleserăm, că mergem cătră Patruzeii de sfinți, unde într'adevăr ajunserăm, după două zile de călătorie cu un singur popas de două ore la Arestim. La Patruzeii de sfinți farăm îmbarcați pe vasul „Epir” și primiți cu entuziasm de frații nostri italieni.

După o scurtă ședere la Corfu, unde avurăm grija să ne ascundem numele și adevăratele noastre manifestări ostile în fața Grecilor, am plecat în sfârșit cu „Epirul” aci la Brindisi bucurându-ne respirăm liber aerul pururea frumoasei Italii, unde așteptăm dintr'un moment într'altul instrucțiuni dela legatia română din Constantinopol.

În Turcia nu ne-am mai putea întoarce de cât în urma unei amnistii.

Împreună cu hârtiile noastre, ni s'au sevestrat în Ianina și pașapoartele.

După noi au mai fost expulsați profesorul român de limba turcă Gheorge Gogu și profesorul de desen Memasa, cel dintâiu pentru-că transcrisese pe turcește petiția Românilor, și cel de al doilea pentru-că fotografiase niște Români în costumele lor naționale.

După câte știm, în timpul acesta toate școlile românești din Epir au fost închise din voința lui Osman-pașa.

DIN ROMANIA.

Se telegrafiază din Viena că în cursul lunii Iulie M. S. Regele va avea o întrevedere la Ischl cu M. S. Impăratul Austro-Ungariei.

La aceeași epocă, dl G. Gr. Cantacuzino, președintele Consiliului de ministri se va întâlni la Viena cu contele Goluchovski, ministrul afacerilor streine al Austro-Ungariei.

Intrunire. Duminecă partidul național liberal a ținut în sala Dacia o mare întrunire politică. A presidat dl P. S. Aurelian și au vorbit D. Sturdza, șeful partidului, M. Pherekidy, V. Mortzun, Il. Isvoranu și N. Nicosescu. A urmat apoi la tribună I. J. Brătianu.

CANCELARIA ARHITECTULUI ROMÂN

IOAN NIGA.

Arad, Jozsef főherceg-ut. Nr. 1.
(Lângă banca „Victoria“).

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, primește lucrări în sfera arhitecturii mai înalte, cenzurări, colaudări. Ca specialist în ritul nostru oriental edifică și restaurează biserică în mod artistic, din care cauză o recomandăm îndeosebi d-lor parochi. Trimite planuri, schițe, specificări și serveste în lucrări arhitectonice cu deslușiri gratuite.

În mijocul unor nesfârșite aclamațiuni la cuvântul dl. I. C. Brătianu care spune că, de-oarece precedenții oratori au examinat actele și proiectele guvernului în toate amănunțele și au spus tot ce era de spus în aceste chestiuni, d-sa nu va mai reveni asupra lor.

Citește, apoi, în aplauzele mulțimii, următoarea:

MOTIUNE

„Față cu tendințele guvernului actual manifestate prin o serie de măsuri și de proiecte de natură a compromite interesele cele mai vitale ale țării și a distruge principiile fundamentale ale instituțiilor noastre constituționale, adunarea cetățenilor întruniți în sala Dacia, azi la 8 ale lunii Maiu, protestează cu energie contra acestor acte ale guvernului.

„Declară contrar pactului nostru fundamental proiectul de lege prin care se modifică atribuțiunile și organizarea actuală a curții de Casațiune; denunță ca contrarii intereselor economice ale statului proiectele pentru modificarea legii căilor ferate din inițiativă privată, pentru concesiune terenurilor petrolifere, pentru parulile de rezerva, pentru înființarea lotărilor și a marelui de pietate și invită pe conducătorii naționali-liberați a lupta pe toate căile legale, pentru a împiedeca votarea acestor legi, și în caz când ar fi votate a le desființa și a opri dezvoltarea tristeilor lor consecințe“.

Intru amintirea lui Luigi Cazzavillan. Duminică dimineață a avut loc cu mare solemnitate, desvălirea monumentului-fântână, ridicat de d-na Theodora L. Cazzavillan, în aquarul din fața școlii italiene, în memoria lui Luigi Cazzavillan.

Au asistat multă lume printre cari d-nii: Ioan Kalinderu, președintele Academiei Române, C. F. Robescu, fost primar al Capitalei, primarul din Arzignano (Italia), locul de naștere al defunctului Luigi Cazzavillan, cu d-soara Veronese, veniți caume pentru această serbare; dl Sforza însărcinatul de afaceri al Italiei, etc.

Societățile: „Coroana de oțel“ a veteranilor, „Gutenberg“, „Trecerea Dunării“ a veteranilor, „Egalitatea“ și elevii dela școala de meserii erau înșirați în jurul monumentului.

La orele 11 s'a oficiat serviciul divin de către P. S. S. Arhiepiscopul Nifon Ploesteanul, vicarul Mitropoliei, înconjurat de mai mulți preoți și diaconi.

Au ținut discursuri festive d-nii: Virgil Dărăscu, directorul ziarului „Universul“, G. D. Stroescu, ajutor de primar, colonel Găman, consilier comunal, dr. Belciugăteanu, din partea soc. veteranilor „Coroana de oțel“, I. Luțescu.

La urmă a luat cuvântul dl Veronese, primarul din Arzignano. A răspuns dl Benedetto de Luca.

Apoi, un număr de 80 de invitați au luat parte la un banchet intim oferit de d-na Cazzavillan.

Pe monumentul-fântână s'au expus multe și frumoase coroane.

Dela sate.

Belin, Maiu 1905.

Dela întemeierea bisericii noastre gr.-or. române până azi, multe și mari viscole s'au ridicat asupra ei — amenințând-o cu stingere! Mâna lui D-zeu cea Atotputernică însă, totdeauna și în tot locul s'a arătat gata întru apărarea și scutirea ei atât prin înmulțirea buncredincioșilor și buncredincioaselor ei, — prin luminarea minților lor și prin întărirea aceloră în iubirea și dragostea către D-zeu și către sfânta mama biserică, cât și mai ales prin facerea minunilor, care se pot observa în toate zilele!

În anul 1857 preotul gr.-or. român de aici, de tristă memorie: Nicolau Stanca, pentru că nu i-s'a împlinit dorința de a fi protopop al Beliiului, a trecut în sinul bisericii gr. cath. ducând cu sine de-odată peste 50 familii, fînt și fine de ale sale. Ne isbutind a seduce pe toți parochienii săi, a aflat de bine a pări la locurile înalte: că biserică e slabă, putredă și plecată spre ruină, la ce numai de cât s'a poruncit închiuerea bisericii!

Ce a făcut D-zeu? Minuni! D-zeu a întărit inimile credincioșilor puțin la număr rămași statornici în religia noastră străbună, cari ascultând glasul frunțului bisericii noastre din loc al conducătorului lor adevărat de pie memorie: Zenovie Popa, tata D-rului George Popa, și al soțelor lor evlavioase și iubitoare de D-zeu, n'au cruțat nici obolul nici osteneala până ce cu ajutorul lui D-zeu, și-au edificat și biserică și școală!

Preotul Nicolau Stanca s'a stins cu familie cu tot; ear averile lui, au căzut în mâinile vrășmașilor lui.

În anul 1890 a certat D-zeu pe unul dintre cei mai buni credincioși ai bisericii noastre și cel mai avut dintre toți țărani nostri din orașul acesta, — Ioan Sebeșan cu numele: luând dela dânsul prin moarte 2 feciori și 2 fete ale sale — toți căsătoriți — apoi în fine pe el și pe soția sa! Dela feciorul mai mare: Alexandru, au rămas: soția sa văduvă și un prunc mic: Alexandru, numit după numele tatâne-său.

Văduva, s'a căsătorit de nou după un gendarm — venit aici din lume. — Putin timp au cercetat amândoi biserică, de-odată însă gendarmul întovărășindu-se cu niște vagabonzi de prin F. Tót, F. Giriș, etc. cari cutraierau — liber — toate satele de pe aici, sub un titlu de „pocăiți“, se desbină cu muierea cu tot de biserică. Și încep a o necinști și a o huli în modul cel mai spurcat. Umblă din casă în casă ca cerșitorii — ba și prin comunele vecine pentru a vâna suflete spre înmulțirea și lățirea sectei „pocăite“, subînătoare de lăcașul lui D-zeu.

După ce nefericiții aceștia și-au scuipat botezul și religia moștenită dela moșii și strămoșii lor — și după-ce au instruat și pe inocentul Alexandru, să-l imiteze, un Lucifer, de oareunde, i-a scaldat cu prunc — tot în râul ce curge prin mijlocul orașului — unde în prezența lor se scaldă țiganul: Iosif Căldărariu din loc, arătând acel botezător infernal spectatorilor, că pe acei trei, dânsul, cu puterea ce i-a dat Satana, i-a botezat „pocăiți“.

Sfârșitul rătăcirii aceloră, e următorul: Mama pruncului Alexandru a zăcut greu într-o boală spurcată peste un an și după suferințe sfâșietoare abia în primăvara anului 1904 s'a mutat din lumea aceasta.

Pruncul: Alexandru, ajungând etatea a lor 18 ani, fiind îndrăgostit încă din copilărie în dragălașa fată: Iuliana, a credincioșilor bisericii noastre Ioan și soția lui Măria Bun, i-a cerut mâna, dar așa, dacă și ea își va lăsa religia sa, și va intra în secta pocăiților, la ce înțeleapta fată și părinții ei, răspunzându-i că dânsii vor asculta dorința lui, dacă el va părăsi ceea ce a rătăcită, și se va reîntoarce în sânul bisericii noastre străbune.

Ținărul primi cu plăcere sfaturile fetelor iubite și ale părinților ei, a scuipat pe pocăință și a început a cerceta regulat sf. biserică în toate Duminicile și sărbătorile și și-a sfințit casa; ceea ce văzând on. antistie comunală și biserică, esoperat dela înaltele locuri competente concediul de căsătorie, pe a căruia bază tinerii susnumiți: Alexandru Sebeșan cu Iuliana Bun, în Duminica Tomii a. a. și-au serbat cununia în biserică noastră gr. or. din loc.

Bucuria nedescrribibilă și a tinerilor noui căsătoriți și a bisericii! A tinerilor pentru-că li-a succes a se realiza dorința; ear a bisericii pentru-că cu puterea sfintei cruci i-a succes a sfinți de nou casa, care a fost prefăcută

lăcaș pentru adunarea vagabunilor, și a așezat în trînsa două ființe curate, iubitoare de D-zeu, și de aezămintele Lui cele dumnezeiești.

Mare este Dumnezeu, și minunate sunt lucrurile Lui!...

Paul Garrilette.

Șicula, 8/21 Maiu 1905.

Cu durere aduc la cunoștință că noi Șiculani am serbat sf. sărbători ale Paștilor cum nu s'a mai pomenit, de oare-ce ziua învierii de când ne-am trezit totdeauna s'a vestit înainte de zorile dimineții, prin bubuitul treascurilor cele sfinte, acum însă, răutăcioșii nostri slujbași, ne-au oprit dela datina aceasta atât de simțitoare, moștenită dela moșii strămoșii nostri.

Astfel în dimineața învierii, ne-am strins la biserică și ne-am mirat, cum de nu anunță cu treascurile începerea slujbei, ca de obicei. Făcând întrebare, ne-au spus mai marii bisericii, că primarul din porunca notarului și a Protopretorelui cercual, ne-au interzis a tuna cu treascurile în ziua aceasta, pe motiv, că se poate întâmpla vre-o nenorocire din cauza treascurilor, — vezi Doamne, — li-e milă slujbașilor de noi, cum de cu drag ne apăra de primejdii zilnic și cum ne-au apărat pe noi pe șiculani, chiar și în ziua, când tot creștinul român serbează cu bucurie ziua mântuirii tuturor oamenilor.

Noi însă, în loc de a prăznui cu bucurie, tocmai din contră am căpătat în inima noastră și în cele bisericesti, o lovitură, foarte rea, de oare-ce slujbașii ne au făcut nacaz chiar în biserică, și încă tocmai când se cânta „unul pe altii să îmbrățișem“, chiar în ziua aceea și'au răsbunat ei asupra noastră, nelăsându-ne să prăznuim, după datinile și obiceiurile bisericii gr.-or. române.

Cugetam, că suntem toți transpuși cu 10—20 secolii îndărăt, adevă pe timpul, când primii creștini se ascundeau de se rugau chiar și prin crepăturile pământului ca să nu-i găsească păgânii căci aceștia îi maltratau în modul cel mai cumplit, îi omorau fără temere de Dumnezeu.

Așa și noi acum la Paști am fost adunați acolo la biserică în cea mai mare taină, cugetați că se ține o altă zi de sărbătoare mai neînsemnată de peste an.

Cu atâta însă n'a fost destul, ci în Mercuria după Paști am ținut serbătorea pentru care am rugat pe Dumnezeu să ferească țările de grindină etc.

Așa la îndemnul credincioșilor din comună, dl preot Ioan Dronca a spus crâșnicului să pună treascurile și să tune cu ele în acea zi, adevă Mercurii, barem astăzi, a zis părintele, să vestim cu ele că e praznic dacă la sf. Paști a fost numai batjocură.

Dar atunci ce să vezi!

Tocmai când le-a slobozit prima oară, de loc a poruncit notarul la plăș de au venit în curtea bisericii și nefiind oameni strinși la biserică a luat treascurile și le-au dus în Cancelarie care și până acum — mi-se pare — stau acolo sermane, până și lucrurile cele sfinte ni-le răpesc „domni“ bageama și ele, — bietele treascuri — au agitat în contra statului, de au cazut și ele jertfă răzburării, celoră, ce dela alegerea de deputat în cercul lenopoliei (Ineu) și dela caderea baronului Solymosy, sunt toți umflați de supărare, au căutat și prin fapta aceasta nod în papură.

Am publicat puținele aceste șire, ca să vadă on. public cetitor mai pe departe cum au apucat slujbașii să ne trateze și pe noi prin susamintitul cerc electoral. Dar bun e D-zeu, și la vremea sa pe cei smeriți îi va mângâia, ear pe cei puternici și îngâmflați îi va nimici, așa se și cuvine după adevărata dreptate.

Răbdare numai frați români, răbdare, că și Dumnezeu ne va binecuvânta și întări pe noi.

A. Borcuța-cercel,
econom.

Numai atunci ne îmbrăcăm ieftine și bine, o o o IN PROVINCIE se TRIMET MUSTRE o o o
dacă materia pentru haine bărbătești o cumpărăm din magazinul de postavuri KIZ materie
pentru un costum întreg din postav de lână curată, negru și colorat fl. 6—30. 504 o o o ARAD, Szabadágtér 17 — PÉCS, Király u. 1 o o o
LEICHNER și FLEISCHER.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 26 Maiu 1905.

— Unde petrece regele vara. Regele va petrece și vara aceasta ca de obicei în Ischl și nu peste multă vreme, la sfârșitul lui Iunie, ori începutul lui Iulie, va și pleca acolo. Se poate, că n'ainte d'aceea pe timp nehotărît va veni în Budapesta.

Programul e următorul: În 26 l. c. va merge la Bruck să inspecționeze, în 27 se întoarce la Viena, iar în 28 primește pe șahul Persiei. Apoi merge ear la Bruck, ear în partea primă a lui Septembrie va lua parte la manevrele din Boemia.

— La mormântul lui Ștefan-cel-Mare. Din Cernăuți se scrie, că consulul general al României dl Cogălniceanu a depus zilele acestea în numele Regelui Carol o cunună admirabilă de bronz pe mormântul lui Ștefan-cel-Mare din mânăstirea Putna.

— Darea de samă a deputatului Dr. Ioan Suciu. Deputatul Boroșineului, dl Dr. Ioan Suciu, va merge Duminecă 28 Maiu n. la Dezna, pentru ca să-și dea seamă înaintea alegătorilor săi despre ținuta sa din Dietă.

După cum ni-se scrie din Dezna, acolo se fac mari pregătiri pentru primirea deputatului lor. Dl deputat Dr. Suciu va pleca Duminecă din Arad, însoțit de numeroși prieteni și fruntași.

De față va fi și redactorul nostru Sever Bocu la serbare.

— La prânzul de gală ce a dat erii Justh Gyula, președintele Dietei, în sala dela Otel Hungaria din Budapesta, a fost invitat și directorul nostru Russu Șirianu, deputatul cercului Chișineului.

— Atragerea luarea aminte a cetitorilor nostri asupra vorbirilor de apărare rostite luni în fața tribunalului din Arad, în cunoscutul proces al Șepreusenilor. De față era la tribunal și deputatul cercului, Russu Șirianu, precum au venit dela Șepreus pentru acest prilej la Arad și preoții Ursu și Vuculescu, păstorii cu adevărat grijitorii al turmei cuvântătoare.

— O academie pustie. Academia de horticultură din Varșovia a rămas pustie. Studenții s'au pus adecă în grevă, fiind-că ministrul rus de instrucție n'a dat afară pe director și câți-va studenți. Răspunsul ministrului a fost, că toți elevii au fost eliminați.

— Belgrad ori Kragueieva? Se scrisese prin ziare, că la zidirea palatului regal sîrbesc s'a ivit întrebarea că oare n'ar fi bine, ca să se schimbe actuala reședință a regelui, eventual în Nis, or Kragueieva. — Acum se zice, că toate acest au fost svonuri.

— Adresa irlandezilor către regele spaniol. Tinărul rege spaniol va merge în Anglia.

Din acest incident, scrie *Catholic Herald*, irlandezii îi vor prezenta un memoriu, care ar cuprinde toate dorințele lor, pentru ale căror împlinire el, regele, să mijlocească la guvernul englez și să dea drept aceea următoarea adresă:

«Tradițiile, cari au fost între marea națiune spaniolă și poporul irlandez, precum și declarațiile pretinsești, cari s'au făcut d'o parte și d'alta, ne impune plăcuta datorință, ca din prilejul vizitei M. Voastre să dăm espreșie celei mai adânci supunerii și celor mai cordiale urări de fericire la adresa M. Voastre și viteazului popor, al cărui domnitor sunteți.

«Poporul irlandez n'a uitat ajutorul, ce așa de des i-l'a oferit Spania, nici primirea pretinsească, de care au fost împărtașiți cei prizonieri pentru lege în zilele viforoase ale luptelor religioase. Nu uită, că acești fugari, precum și urmașii lor, mulți au ajuns în înalte oficii atât civile cât și militare la curtea M. Voastre. Credem și suntem convinși, că puterea și mărirea Spaniei sub înțeleapta conducere a M. Voastre se va mari și că pace,

libertate, rânduială, bune moravuri precum și propășire materială vor caracteriza domnia Voastră și vor face glorioase anele domniei Voastre. Aceasta o dorim noi subscrisii, slugile plecate și supuse ale Majestății Voastre.

— Desființarea examenelor la școlile secundare din România. Consiliul de ministri în ședința sa de Vineri seara a admis propunerea ministrului instrucției, ca examenele, — cu începere chiar din anul acesta — să fie desființate. Promovările se vor face după notele obținute în cursul anului școlar.

— Secvestru pe averea procurorului reg. din Oradea. Pentru cetitorii numărului nostru de Duminecă trebuie să mai anunțăm odată, că procurorul din Oradea Dr. Nagy Géza care a pornit o adevărată goană cu procesele împotriva foil noastre, luni și-a tras un glonte în cap și a murit pe loc. Cauza sinuciderii senzaționale după cum s'a descoperit este, că defraudase din banii oficioși cam vre-o 40 mil Cor. Eată de ce trebuia să s'arete strajnic față de noi făcându-ne procese: s'abată atențiunea mai marilor săi dela isprăvile acestea ale sale. După-cum se telegrafează din Oradea, erii s'a pus secvestru pe mobilele nefericitului.

— Palatul lui Nabucodonosor. Doct. Morris Jastron a cercetat Babilonul cu niște exploratori germani cu cari a făcut săpături la 12—15 leghe la Sud de Bagdad. S'a putut recunoaște deja temelile marelui palat a cărui construire a fost făcută de Nabopolnar, tatăl lui Nabucodonosor și cumpărat de acesta din urmă.

Pe zidurile unei săli din acest palat Daniel a scris cuvintele misterioase: Mane, techel, phares, (cântărit, socotit, împărțit), cari anunțară căderea regatului.

Cyurs și-a pus acolo locuința când cuceri Babilonul, la anul 538 înaintea erei creștine. Două secole mai târziu, Alexandru-cel-mare își găsi acolo moartea într'un chip tragic.

— Alegere. Ni se scrie: Vin a vă raporta cu bucurie despre isbânda avută cu prilejul alegerii de membru comitatens ținută 5/18 Maiu a. c. în comuna Bărzava.

Din partea partidului național a fost candidat Mult St. Domn Sava Raicu, secretar al băncii „Victoria“ din Arad, din partea comitatului protonotarul Baros Iván și al treilea kossuthist: Szoboly, apotecar în Bărzava.

S'a dat 154 de voturi ditre cari au intrunit S. Raicu 81, Szoboly 51, și Baros 22: astfel s'a ales naționalistul Raicu cu o majoritate frumoasă de voturi.

Mult ni-a inpus prezența iubitelui deputat dietal Dr. Ioan Suciu, carele cu abnegațiune apostolească s'a prezentat în preseara alegerii în cerc, îmbărbătându-l pe alegătorii și instruându-l la cunoașterea scumpei lor datorințe.

Dintre singuraticile comune, Dumbravița s'a achitat în mod mai demn de datorință, având de conducători pe însuleșitul țaran Vuț Hanci și inv. P. Colțcu.

Ca niște lumini printre alegători observat-am pe tinărul părinte D. Maci din Căpruța, învățătorul Caba și părintele I. Petrița din Conop, încercatul învățător pensionat V. Popovici din Bărzava. Din comuna Gros au venit la alegere doi: judele și neguțatorul M. Popescu, nici aceștia nu cred că ne-au ajutat cu nimica.

Comuna Slatina și Bătuța n'au arătat nici un interes.

Strălucitul rezultat fără îndoială e de a se mulțami energiculul învățător G. Pleș din Bărzava, carele a fost ca în totdeauna și acum motorul tuturor mișcărilor.

Se află în comuna Monoroștia un preot de un cot, carele Dumnezeu știe de unde e, cum e, și cum se va duce? Numai pintenii îi lipsește, celește evanghelii în sfânta biserică ungurește, mai mult ce să scriu? de sunteți curioși pe nume, iată-l: Bonyi Bertalan, — foaie română nu ține, dar congruă numără 1400.

Se mai află un cocon, cu numele Hodiș Zeno, ce umblă odată cu pană de cocosi în pă-

lărie și cugetă, că șiretenia rămasă după schimbarea penelor, nu se observă.

Am mai avea multe lecții de a da și fraților uniți, dar sperăm în viitor, doar să va pogoși și peste ei puțină lumină.

În fine mă rog Atot-puternicului Dumnezeu, ca pe astfel da preot, ca părintele Mara Ignatie din Gros, cu ocaziunea altor alegeri să-l țină întreg sănătos, și să-și poată vedea de turma rălăcită. *Bărzava*, la 20 Maiu 1905. *Un alegător.*

— Invitare. La Maiulul, ce să va aranaj de gimnaziul superior din Năsăud, Duminecă în 28 Maiu st. n. 1905 în grădina gimnazială. Începutul la 7 ore a. m. Prețul de intrare: 1 cor. 20 fil. de persoana. Venitul curat e destinat pentru fondul de rechisite dela gimnas.

— Cât costă pacea. Spesele cu susținerea armatelor în deosebitele țări sunt următoarele: Armata Rusiei costă 712,500,000 cor., a Germaniei 675 milioane cor., a Franciei 650 milioane cor., a Austro Ungariei 432 milioane 500,000 coroane, a Italiei 162,250,000 coroane. Cele șasă puteri mari într'un an 5 miliarde 230 milioane coroane dau pe armate. Susținerea soldatului rus e mai estină, pe an 775.5 coroane, susținerea soldatului german costă pe un an 1175 cor., cel italian 1535, cel englez 2045 cor., cel francez 1633 cor. Socotind cheltuiala cu armata și poporațiunea întreagă, în Rusia pe un locuitor să vin 6 cor., în Germania 13, în Ungaria 10, în Italia cam 9, în Franca 18 cor., iar în Anglia 12 cor. spesă de susținerea a armatei.

— Hymen. D șoara Sidonia Toutan și dl George Filip, inv., își anunță cununia lor, care s'a celebrat în 22 Mai st. n. la orele 3 p. m. în sf. biserică gr.-or. română din Coroiu. *Cărpineș*, 1905.

— Scrisoarea generalului Nogi. Ziarele japoneze abia acum publică epistola, ce a scris-o Nogi după câte-va zile dela luarea Port-Arthurului, lui *Terauchi*, ministrul de război. Epistola e după cum urmează:

„Primește de anul nou cele mai sincere felicitări. Rușine și durere m'au cuprins în treaga ființă, că la asediul cetății a trebuit să perd atâta muniție și peste tot atâta de multă vreme. Dar în fine generalul Stossel, care își perdus ori-ce speranță și se consumase cu totul, a predat cetatea, prin ceea-ce și această prea însemnată cetate căzu în mâinile noastre“.

— Mulțămirea publică. În numele comunei bisericesti Cireșia cu filiile Zăvoi și Ferdinandsberg — exprim și pe această cale sincere mulțămite evlavioșilor creștini, cari din incidentul sărbătorii „Învierii D-lui“ au dăruit s. bisericii „Icoanele împărătești“ în valoare de 200 de coroane și adecă: M. O. Doamnă Maria Petrau din Caransebeș — „Întru pomenirea răposatului ei soț Ilie Petrau“ a dăruit „Icoana Născătoarei“ în valoare de 50 cor. M. On. Domn Nistor Popovici și soția lui Elisaveta învățător în pensiune din Iáz și fiul lor Ioan Popovici preot și soția Mărioara — au dăruit „Icoana D-lui I. Christos“ în valoare de 50 cor. Samfir Boldea și soția lui Ilea Nr. 39, jude comunal și Ioan Măgariu și soția lui Neta Nr. 5 memb. în comit. paroh. ambii din Bireșia, au dăruit „Icoana s. Ioan Botezătorul“ în valoare de 50 de cor. Luca și Cătălina Boldea Nr. 59 din Cireșia; Mihaiu și Cristina Florei Nr. 28; George și Elisaveta Ferindescu Nr. 30, Găvrilă, Andrei și Achim Fuștean Nr. 39, Nicolae și Maria Ferindescu Nr. 23, Iosif și Maria Sirbu Nr. 47 toți din Zăvoi au dăruit „Icoana s. Ierarch Nicolae“ în valoare de 50 de coroane. Doamna Maria Petrau a mai dăruit 2 buchete de flori artificiale pentru sf. Prestol, în valoare de 10 coroane. Măiestrul măsar Ioan Friedmann din Cireșia a dăruit un dulap în valoare de 30 de coroane. Prea bunul Părinte cereșc — pe care prunci, tineri și bătrini într'un glas l-au rugat și l-au laudat — cu prilegiul sfințirii s. Icoane, să reverse milele Sale cele bogate și să răsplătească cu mulțimea bunătăților Sale — pe marinimoșii donatori. Domne! Sfințește pe cel-ce iubesc frumșetea casei Tale și te preamărește cu dumnezească puterea Ta. *Cireșia* la 30 Aprilie 1905. *Ioan Popovici* preot gr. or. român.

— Fratricid. Zilele trecute s'a întâmplat o fioroasă dramă în Viena. Sigfrid Gerber, de-oare-ce nu mai căpăta bani dela soru-sa, de tref ori a pușcat asupra ei cu revolverul și a rănit-o grav.

— **Avis.** Domnilor acționari ai institutului de credit și economii „Economul“ în Cluj li-se atrage prin această atențiunea, că termenul de opțiune la acțiunile emisiunii a treia expiră — conform prospectului — la 1 Iunie n. 1905, după care — termen acțiunile rămase neoptate se vor vinde cu preț urcat.

698 *Diracțiunea.*

— **Greva poliștilor.** Se telegrafa ă din Lyon, că alaltăeri au ținut adunare cam 700 de impiegați poliștienesți și au hotărât să continue greva.

— **Anunț.** Recomandăm cu căldură atelierul de tâmplărie, sculptorie și strungărie al firmei *Ion Cotirlă și fiul* din Oravița, în care se confecționează temple, strane, jeturi, chivoturi, răpizi și tot felul de utenzilii bisericești cu prețuri moderate și pe lângă garanță desăvârșită.

— **Zăpadă în Mai.** Din *Hamburg* se scrie, că în Germania mijlocie și 'n părțile de miază-noapte a *nins foarte tare* nopțile trecute. La munte zăpada e de trei-zeci de centimetri. — Din *Londra* primim știrea: În întreagă Anglia de câtă-va vreme e tare frig, care amenință sămănătorile. Mai bate și un vânt, ce aduce tu turora aminte, că și 'n Mai poate fi iarnă.

— **Afla imediată aplicare doui culegători tipografi.** Reflectanții, în scrisorile lor să anunțe unde au mai lucrat și ziua când pot intra în serviciu. A se adresa la administrația ziarului „Tribuna“.

ULTIME ȘTIRI.

Vărsare de sânge. Varșovia, 26 Maiu. O bătaie sângeroasă s'a încins eri între Jidovi și poliție. Sunt 20 morți și număroși răniți.

Modistărie română!

An onoare atrage atențiunea damelor române din loc și provincie asupra

Atelierului de modă

ce l'am deschis în strada Déak-Ferencz Nr. 4 în care pun la dispoziția damelor române mare asortiment de pălării gata din Paris pentru dame și copile cu prețuri foarte modeste.

Primește și servește prompt și ieftin transformări și decorări a tot felul de pălării de dame pentru toate anotimpurile conform modelor celor mai nouă.

Cu stimă:

Agatia Ursu.

PARTEA ECONOMICĂ.

„Banca de colonizare și parcelare“ și băncile noastre.

Am anunțat la timpul său în această Revistă, că pe la începutul anului curent mai multe bănci mari din capitală, împreună cu marea bancă de asigurare „Assicurazioni Generali“ din Triest s'au asociat pentru fondarea unei „Bănci de colonizare și parcelare“ pe acțiuni cu sediul în Budapesta și înzestrată cu un capital societărilor de K. 5 milioane.

Credeam atunci, că este vorba, în prima linie, de o întreprindere financiară, în care băncile fundatoare voiesc să-și plaseze, în mod rentabil, o parte a capitalurilor lor disponibile Pe lângă scopul pur material, credeam că noua bancă va urmări și scopul ideal, de a ameliora prin mijloacele ce-l vor sta la dispoziție, condițiunile de existență și situația materială în special a clasei proprietarilor mici din această țară, fără deosebire de naționalitate. Căci dacă este să corăspundă numirei sale, ce chemare trebuie să aibă o bancă de colonizare și parcelare? A feri proprietățile fonciare, prin cumpărări efectuate la timp oportun, de devaluare, și aceasta mai cu seamă în ținuturi mai puțin împopulate, deci cu circulațiune relativ mai mică; a coloniza moșiile astfel acurate cu brațe muncitoare și a contribui în modul acesta la nivelarea densității populațiunii din diferitele ținuturi ale țării și prin aceasta a împedeca in-

direct emigrarea; în fine prin parcelarea moșiilor mari cumpărate și vânzarea lor în parcele mici și pe rate, a da și classelor muncitoare mai sărace, dar harnice, ocaziunea de a putea ajunge pe lângă condițiuni ușoare la moșii proprii. Va să zică o bancă de colonizare și parcelare, care nu deviază dela scopul său, are o înaltă misiune nu numai național-economică, ci și social-politică.

S'au avut în vedere la fondarea „Băncii de colonizare și parcelare“ scopurile înalte schitate mai sus?

Scurta activitate de până-aci a acestui institut ne îndreptățește a răspunde cu un hotărât nu și a ne exprima tot-odată părerea, că țara principală urmărită, este a „contrabalansa“ pretinsa activitate periculoasă a băncilor naționalităților cu deosebire în părțile transilvănene ale țării, deci fondarea „Băncii de colonizare și parcelare“ este o acțiune pornită deadreptul contra băncilor noastre.

Aserțiunea noastră o dovedesc rapoartele, ce le publică ziarile maghiare asupra unei anchete ținute de „Banca de colonizare și parcelare“ în zilele trecute în Cluj, în care s'a tractat despre extinderea băncilor naționalităților și s'a chibzuit asupra mijloacelor, cu cari s'ar putea delătura pericolului, ce amenință din partea acestor bănci, firește elementul maghiar. Acțiunea ce se intenționează a se inaugura în mod cu totul desinteresat în diferitele părți expuse ale țării va forma, — precum ni-se spune — începutul unei nouă ere în politica de realități din părțile transilvănene ale patriei noastre. Tinta băncii este, ca acolo unde o cer considerațiunile naționale, economice și sociale să întărească puterea de rezistență a claselor proprietarilor mici și astfel să împedeco exproprierea, deposedarea, elementului maghiar. În acțiunea sa națională politică, ce o va porni contra bancherilor naționalităților „Banca de colonizare și parcelare“ va renunța la orice câștig și este gata a aduce chiar și sacrificii, știind, că săvârșește o lucrare de cel mai înalt patriotizm.

Am citat, credem destul, din discuțiunile urmate în ancheta de chestiune, pentru-că fiecare din cetitorii nostri să fie în clar cu caracterul deadreptul agresiv, ce-l ia activitatea „Băncii de colonizare și parcelare“ față de băncile noastre și pentru-ca conducătorii acestora să fie deplin orientați asupra atitudinii, ce vor avea să o observe la ocaziune dată față de numita întreprindere. Băncile noastre vor trebui să fie gata a primi lupta defensivă, ce li-se impune, folosindu-se în aceasta, de armele lor probate de până-um: de onestitatea și culanța observată totdeauna față de clientela lor, și atunci pot fi sigure, că toate sfurtările adversarilor de a le slăbi poziția, ce și-au eluat-o în viața economică a acestei părți a țării vor suferi eșec, ca toate lucrurile nenaturale. C. P.

(Revista Economică).

ECONOMIE.

Arad, 26 Maiu.

Esportul de nutreț e earăș liber. În urma seceței din anul trecut ministrul a oprit esportul de nutreț. În numărul din urmă al foaiei oficiale cetim, că opreliștea s'a delăturat. Tot un astfel ordin a dat și ministerul austriac.

Târg de țară în Timișoara. Căpitanul orașului Timișoara anunță că târgul de țară în Timișoara se va ținea la 1—5 Iunie crt.

Grindina. Ni-se comunică: În Sărăzant, comitatul Caraș-Severin, Duminecă noaptea, spre Luni în 21 l. c. n. s'a descărcat pe hotar o furtună cu grindină, cari au făcut mari pagube holdeilor.

Cei-ce s'au grăbit cu asigurarea contra grindinei, au totuș mângăerea, că munca și speranțele lor nu sunt de tot nimicite, pe când cei-ce s'au lăsat cu „doara“, ostând din adâncul inimilor lor își deplâng soarta neglijinței.

Indemnăm pe toți agricultorii nostri, să nu întârzie cu asigurarea holdeilor de tot felul și a viilor contra grindinei, și totodată a fi cu cea mai mare băgare de seamă la facerea arătării, care să fie îndată, fără cea mai mică amânare după nenorocirea întâmplată.

Cine nu știe face arătarea, să ducă foaia alăturată la poliță spre acest scop anume la domnul notar comunal, care bucuos împline-

ște rugarea, și s'o espedeze recomandat la adresă.

Nu este mai trist, ca și când omul prin nesocotință perde darul lui D-zeu și roadele muncii sale, lăsându-se din propria vină pradă lipselor și neajunsurilor.

Domnul Drăgan și conșoiț din Sărăzant însă au grăbit și au asigurat marea teritor să-mănat, și le servește spre laudă buna prevedere, ce nu trebuie să lipsească nici unui agricultor înțelept.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

— Cota oficială pe ziua de 26 Maiu. —

Incheierea la 12 ore:

Grâu pe Maiu (100 clgr.)	17.78—17.80
Cucuruz pe Maiu	15.20—15.22
Cucuruz pe Iulie	14.50—14.52
Grâu pe Octombrie	16.32—16.34
Secară pe Octombrie	13.30—13.32
Orz pe Octombrie	11.22—11.24

Incheierea la 5 ore:

Grâu pe Maiu 1905	17.60—17.62
Cucuruz pe Maiu	15.14—15.16
Cucuruz pe Iulie	14.46—14.48
Grâu pe Octombrie	16.16—16.18
Secară pe „	13.18—13.20
Ovăs pe Octombrie	11.18—11.20
Secară pe Octombrie	11.12—11.14

Piața din Arad.

S'au vândut:	(100 klg.)
580—650 măști metriche grâu cor.	17.00—17.40
320—340 „ „ cucuruz „	15.10—15.30
Semnare nominală: secară:	14.08—14.70
„ „ orz:	14.00—14.80
„ „ ovăs:	13.60—13.80

Piața din Aradul-nou.

S'au vândut:	
500—600 măști metriche grâu cor.	8.40—8.50
300—400 „ „ cucuruz .	7.40—7.50
Semnare nominală: secară	7.10—7.20
„ „ orz:	7.20—7.30
„ „ ovăs:	6.90—7.00

Bursa de bucate din Timișoara.

Grâu: 79—100 klgr.	Cor. 16.80—16.85
„ 80— „ „	17.85—17.90
Secară: 100 „	13.70—13.80
Orz: „ „	13.70—13.80
Ovăs mercantil 100 klg.	13.70—13.80
„ cernut „ „	13.50—13.60
Cucuruz vechiu „ „	„ „ „
„ nou „ „	14.80—15.00

Prețul alcoolului în Arad.

Alcool rafinat în mare	cor. 158—
„ „ „ mic	„ 160—
„ brut „ mare	„ 156—
„ „ „ mic	„ 158—

Tîrgul de porci din Köbánya.

De prima calitate ungară: Bătrâni grei părechea în greutate peste 400 chlgr. 132—134 fil.; bătrâni mijlocii, părechea în greutate 300—400 chlgr. — fil.; tineri grei în greutate peste 320 chlgr 140—141 fil.; Calitate sîrbească: grei, părechea peste 260 klg. 139—140 fil.; mijlocii părechea 240—260 chlgr. greutate 138—139 fil. Ușori până la 240 kgr. 137—138 fil.

Bibliografie.

Au apărut și să află de vânzare la Biblioteca Teatrală a „Aurorei“: „Teatru la sat“, „Vrăjitoarea“, „Tinerete nebunește“, piese teatrale și „Bărbatul cu muierea“ dialog-comic scoase din viața poporului dela sate de George Cătană, Inv.

La Tipogr. Archiedecesană: „Peștorii“ comedie populară în trei acte, de A. L. Ipon.

La Kilián Frigyes în Budapesta: „A magyar hadsereg előkészítése“, tanulmány és törvénytervezet, scrisă de N.

Floricele din Banat. Cântări populare și Motto-uri din compozițiunile d-lui I. Vidu și alții. Culese de N. Jugănarul. Preț 20 bani plus porto postal. Se află de vânzare la Redacția „Drapelul“ în Lugoj și la librării.

Redactor responsabil: Sever Bosu.

Editor-proprietar: George Nichia.

Băile alcalino-muriatice dela Sângeorgiu-român

(Oláh-Szt-György, Besztercze-Naszód m.)

pentru cantitatea mare de carbonat de sodiu, clorure metalice și acid carbonic întrec cele mai renumite ape minerale din Europa. Să aplică ca cură de băut cu cel mai mare succes la toate boalele acute și cronice de stomach și intestine, la obstipație cronică, la hyperaemie de ficat, la disolvarea pietrelor de beșică, biliare și de rinichi, la haemoroide, la blenorhoe (triper) și catare de uter, la afecțiunile catarale ale căilor respiratoare, la debilitați nervoase (neurastenii, histerie), la reumatisme și podagră, la scrofulă. Ca baie (scaldă) influențează minunat resorbirea exudatelor pleuritice, peritonitice, uterinare, etc. precum și la deosebitele boale de piele.

Sesoul începe la 1 Iunie și ține până 15 Septembrie

O multime de odăi corespunzător mobilate stau la dispoziția publicului în preț de 1 cor. până în 4 cor. — Bucătăria foarte bună și ieftină. — În salonul de cură sunt disponibile jurnale, bibliotecă, etc. — Parc și alee pe terenul băilor. — Locuri de excursiune în înalții munți din vecinătate. — Muzică permanentă

Prețul pentru o scaldă caldă 1 cor. a unei reci 40 fieri.

Ultima stațiune ferată e Bistrița (Besztercze), unde în ori-ce timp stau trăsuri comode la dispoziția publicului.

Medic de scaldă: Dr. Wilhelm B u d a c k e r.

Prospecte franco trimite o o o o o

Direcțiunea băilor.

INSTITUTUL LUI LÖWY

pentru împrumut de **SACI** și strai

recomandă marele magazin de saci și strae bune în or-ce mărime. Serviciu prompt și conștientos. — Prețuri foarte ieftine

Cel mai bun loc pentru saci și strae bune!

CARTOFI PRIMA cu vagonul pentru culna și sămanat

Löwy Zsigmond

— Temesvár gyárvaros, Fő-utca 33. sz. —

DOCTORUL ALEX. M. POP

specialist în medicina internă;
consultă zilnic dela 8—12 a.m.
și dela 3—6 p. m. — în

BAILE HERCULANE

(HERCULESFURDŐ)

Hog pe oricine să bine-voiască a se convinge ce bine și ce ieftin își poate procura de la mine o i-ce orologiu și glivaericele din argint și aur curat de 14 ca-ate

— ARAD, Piața Libertății —
lângă edificiul teatrului vechiu.

Igaz Sándor

ciasornitor și glivaericiu

AVIS!

Băile de sare și iod dela Mercurea (comitat. Szeben) s'au deschis în 15 Maiu st. n. 1905.

Procedura (mijlocul) de cură: băi reci salice în basină, băi calde de vană, băi de glod, cură de lapte și zar și cură de ape minerale pentru beut.

Analisa chimică despre conținutul apelor minerale dela baia sărată dela »Albele« a stabilit-o în anul 1902 comisiunea de analiză chimică de stat dela universitatea din Cluj, prin d. Dr. Rudolf Fabini, prof. de chimie reg. ung. în Cluj

Judicațiunii: Aceste băi sunt a se recomanda cu deosebire la următoarele boale și se pot întrebuița cu bun succes la boale cronice, reumatice și artritice; scrofulosă, anemie, diferite boale de nervi, morhuri de piele cronice, sifilitice învechite, hipertrofia ficatului și a splinei, excudat și conglomerati septice, rachită, etc.; în deosebi au aceste băi eminent efect vindecător la diferite boale femeiești ca: fluorul alb, metrită cronică indometrită, scurgeri, etc., precum și resorpțiunea exudatelor după pleurită (apriinderea pielitei coastei) chatar cronic de stomac, bronhi și mațe, precum și chatar de beșică și mărește pofta de mâncare la reconvașenții și pacienții slăbiți.

Ca ape minerale de beut: pe lângă apa, din izvorul local mineral dela »Albele«, le stă la dispoziție doritorilor apă de: Căciulata (Călimănești, România), Karlsbad, Apă amară de Buda, Ghiesshübler, Gleichenberger, Répáthi, Előpaták, Borszék, Dacia și Borhegy — toate cu prețuri moderate.

Basinele, pe lângă canalele naturale interne care importează și exportează, apa își mai are scurgere pe canalul extern din suprafață, deosebit de aceasta, să mai reînnoiește în fie-care an înaintea deschiderii prin scoaterea apei până în fundament, sub controla protopresbiteriului evang. din Mercurea. Băile sunt provăzute cu gară de tren proprie, de tot aproape.

La băi (gara Szerdahely-Sosfürdő) sosește trenul zilnic de către Sibiu la orele 6 și la 11 a. m., și la 7.20 p. m. „ „ Alvincz „ „ 8.21 „ „ 9 „ „ 5.17 „

Alte informațiuni, se pot cere dela arândatorul Ilie Floașiu.

Direcțiunea Băilor:

In 1000 gr. conținut:		
Acid silice	(Se O 2)	0 0121 gr.
Fer oxidat	(F O)	0 0265 „
Aluminium oxid.	(Al O 3)	0 0017 „
Calcium oxid. (var)	(Ca O)	0 1383 „
Magnesium oxid	(Mg O)	0 4477 „
Amonium (amoniac)	(NH 4)	0 0328 „
Natr. chlorhid (sare)	(NaCl)	34 1150 „
Natrium	(Na)	13 4419 „
Chlor	(Cl)	22 7320 „
Iod	(J)	0 01238 „
Cărbun de oxid.	(C O 2)	0 1602 „
Acid boric și acid de pucioasă		în
o o o cantitate mai mică.		o o o